

186. ► ABA-NOVÁK VILMOS (1894-1941)

Fürdőzők, 1923

Olaj, vászon, 75,5x121 cm
Jelezve jobbra lent: Aba-Novák 23

Kezdő ár: 10 000 000 Ft / 32 258 EUR
Becsérték: 15 000 000 – 25 000 000 Ft
Estimated value: 48 387 – 80 645 EUR

1. André Kertész: "Aba-Novák Vili és Kató", 1923
2. André Kertész: Aba-Novák Vilmos lakásán (középen: Aba-Novák Vilmos), 1923
3. André Kertész: Sakkparti Aba-Novák Vilmos és Kraszna-Kultsár József író között, 1923

„Emberi formákra iparkodik visszavezetni mindent. A fákat, a dombok kövér oldalát, a talaj hehupás türemlését. Mintha az eleven emberi test izmokra tagolt húsos szövete ismétlődnék meg a fák törzsein, a felduzzadt dombok, hegyek hátán. Nyilván a tudat alatt lappangó, onnan kirobbanó ősi érzések, indulatok térnek vissza a növény- és ásványvilág elemeit emberiesítő szándékban...” – e sorok 1923-ban, a Magyar Műkiadó gondozásában megjelent, Aba-Novák Vilmos nyolc rézkarca című kiadványban olvashatóak. Az ismeretlen szerző azonban nemcsak a fiatal művész rézkarcaira, de olajfestményeire is éppoly találó gondolatokat fogalmazott meg itt. A most aukcióra kerülő, Aba-Novák által 1923-as dátummal ellátott festmény, pontosan ezt az emberközpontú mindenséget – tájat, fákat, házakat, de még a felhőket is – humanizáló szándékot mutatja leplezetlenül.

Olgyai Viktor vezetésével, 1922-ben a budapesti Képzőművészeti Főiskolán, hivatalosan is megindult a Grafikai Tanszék működése. Elsőként Aba-Novák és Tarjáni Simkovics Jenő iratkoztak be, majd az év őszén csatlakozott hozzájuk Patkó Károly és Varga Nándor Lajos is. Aba-Novák öt féléven keresztül tanult itt, elsajátítva a rézkarcolás magasiskoláját. Mindeközben az olajfestéssel sem hagyott fel, mint azt az Ernst Múzeum 30. csoportkiállításán, 1924 októberében bemutatott művei bizonyítják. A grafikákon kívül tizenhat olajfestményt állított ki ekkor, melyek között szerepeltek önarcképek, portrék, életképek, tájképek és még egy vallásos kompozíció is. Lázár Béla így mutatta be a grafikusként ekkor már ismert művész olajképeit: „Most nagyszabású grafikai kollekcióján kívül, ahol a festői elemek felülkerekedtek a plasztikai értékeken, mint festőt is bemutatgatjuk. Aba-Novák itt is az az östehetség, aki a formai felépítés biztonságával és a természet átértékelésével és megszerkesztésével tiszta képszerű hatásokat és nemesen összehangolt egységeket, erőteljes plasztikai formákat állít elő, mindig tudatosan és mindig ösztönszerű biztonsággal, a maga egészséges erejében dúskálva.” Nagyon valószínű, hogy az eredeti címe ismeretének hiányában Fürdőzőknek nevezett, kivételesen szép kompozíció is szerepelt 1924-ben, talán Fürdőzők, esetleg Nyár, avagy Délután címen.

4. Aba-Novák Vilmos: Ketrészlet fákkal, 1923 magántulajdon

5. Aba-Novák Vilmos: Felsőbányai táj, 1925 körül magántulajdon

Aba-Novák életútjának korrekt kronológiájával egyelőre még adós a szakirodalom, így az is kérdéses, hogy 1923-ban pontosan mikor és merre járt, a számára megfelelő festői motívumokat nyughatatlanul kutató művész. Az 1920-as évek első felében megfordult a Komárom megyei Tarjánban, a Fejér megyei Bodajkon, a Dunakanyar egyik legfestőibb településén Zebegényben és Mátraszőlősön, mely nevével ellentétben nem a Mátrában, hanem a Cserhát lábánál, a Hévíz-patak partján fekszik. Mint monográfiusa írja, Aba-Nováktól „fennmaradt egy 1923 nyarán kelt, állandó modelljéhez, későbbi feleségéhez, Vulkovic Katához írt levele, melyet a Pásztóhoz közeli Mátraszőlősön adott fel, és tartalmából kiderül, hogy az ott töltött néhány hetet intenzív alkotói munka jellemezte.” (Molnos 2006, 17.) Az interneten történő kutakodás nemcsak azt erősítheti meg, hogy a *Fürdőzők* valóban készülhetett Mátraszőlősön – a hasonló domborzati viszonyok és azonos karakterű patak miatt – de más 1923-ra datált Aba-Novák festmény születési helyét is pontosíthatja.

„Olgvai Viktor megszerezte osztályának az aktállítás jogát, a tanítványok reggeltől estig rajzoltak, modell után. Egy-két akt mindig volt a teremben. Tanulmányokat készítek az emberi test szerkezetéről, ismerték annak működését” – emlékezett vissza Barcsay Jenő.” (Zsákovics 2001. 45.) Aba-Novák a két háború közötti művésznemzedék egyik legjelentősebb mestere volt. Biblikus és mitológikus, majd az ezeken továbblépő, vallássemleges aktkompozícióival, az ember és természet megbonthatatlan összetartozását hirdette. A modernitást tudatosan ötvözte az antikvitás és a reneszánsz művészet kompozíció- és formakészletével, valamint jelentős befolyással voltak rá Hans von Marées, Puvis de Chavannes és Paul Cézanne azonos témájú művei. *Fürdőzők* című alkotása a Szőnyi-kör úgynevezett Árkádia-festészetének kivételes szép és különleges darabja.

Rum Attila

